

KAMU KURUMLARI AÇISINDAN TAŞERON İŞÇİLERİN TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ HAKLARI

Ali Hikmet UĞURLU
Kamu İhale Mevzuatı Uzmanı

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere 11/09/2014 tarihli 6552 sayılı torba yasa ile taşeron işçilerin sendika ve toplu iş sözleşmesi haklarına yönelik önemli düzenlemeler yapılmıştı.

Torba yasa ile 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 8'nci maddesine eklenen fıkrada; hizmet alımı ihaleleri kapsamında çalışan taşeron işçilerin toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan ek ücretlerinin, çalıştıkları kurumun bütçesinden "fiyat farkı" olarak ödenmesinin önü açılmıştı.

Yasanın yürürlüğe girdiği günden bugüne özellikle "hizmet" ve "güvenlik" kollarında faaliyet gösteren işçi sendikaları, taşeron işçilerin toplu iş sözleşmesi haklarını kazanmasına yönelik olarak yoğun bir çalışmaya girişmiş ve neticesinde bugüne kadar binlerce taşeron işçiyi sevindiren çok sayıda toplu iş sözleşmesinin imzalanmasını sağlamıştır.

Bu makalemizde sayısı giderek artan ve Türkiye genelinde yaygınlaşan hizmet alımları ihalelerinde çalışan taşeron işçilerin, toplu iş sözleşmesi konusunu ele alıyoruz. Özellikle İdarelere bakar tarafla; İşçi Sendikası, İşveren Sendikası, Kamu İşveren Sendikası, Yüksek Hakem Kurulu, Toplu İş Sözleşmesi imzalanması süreçlerine ilişkin hususlara yer veriyoruz.

2. HANGİ TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ YASA KAPSAMINDADIR?

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 8'nci maddesinde;

"4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca ihale edilen işlerde, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 2 nci maddesinde tanımlanan asıl işveren-alt işveren ilişkisi çerçevesinde alt işveren tarafından münhasıran bu Kanun kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarına ait işyerlerinde çalıştırılan işçileri kapsayacak olan toplu iş sözleşmeleri; alt işverenin yetkilendirmesi kaydıyla merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin üyesi bulunduğu kamu işveren sendikalarından birisi tarafından 18/10/2012 tarihli ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu hükümlerine göre yürütülür ve sonuçlandırılır. Toplu iş sözleşmesinin kamu işveren sendikası tarafından bu fıkraya göre sonuçlandırılması hâlinde, belirlenen ücret ve sosyal haklardan kaynaklanan bedel artışı kadar idarece fiyat farkı ödenir. Kamu işveren sendikası tarafından yürütülmeyen ve sonuçlandırılmayan toplu iş sözleşmeleri için fiyat farkı ödenemez, 4857 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin yedinci fıkrası esas alınarak asıl işveren sıfatından dolayı ücret farkına hükmedilemez ve asıl işveren sıfatıyla sorumluluk yüklenemez. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin esas ve usuller, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığınca belirlenir" denmiştir.

Buna göre toplu iş sözleşmesinden kaynaklı ücret farklarının İdarelerce fiyat farkı olarak ödenmesi için aşağıdaki 4 koşulun bir arada olması gereklidir;

1. Söz konusu hizmet işinin, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62'nci maddesi "e" bendi kapsamında **Personel Çalıştırılmasına Dayalı**¹ bir hizmet alımı olması gerekiyor.
2. Hizmet işinin İdarenin kendi işyerinde ve Asıl İşveren-Alt İşveren (Kamu Kurumu-Taşeron Firma) ilişkisi çerçevesinde yürütülüyor olması gerekiyor.
3. Toplu İş Sözleşmesinin bir tarafı "İşçi Sendikası" iken diğer tarafın da **alt işverenin yetki vermesi şartıyla "Kamu İşveren Sendikası"** olması gerekiyor.
4. Toplu iş sözleşmesi görüşmelerinin "Kamu İşveren Sendikası" tarafından 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu hükümlerine göre yürütülmesi ve sonuçlandırılması gerekiyor.

Yukarıdaki şartlarda sonuçlandırılan Toplu İş Sözleşmesinden kaynaklanan ücret artışları, İdare tarafından Yükleniciye fiyat farkı olarak ödenir ve Yüklenici de bu ücretleri işçi hesaplarına yatırır.

3. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ İMZALANMASINA KADAR HANGİ SÜREÇLER GERÇEKLEŞİR?

Toplu iş sözleşmesi imzalanması ve yasa kapsamında taşeron işçilere ücret farklarının ödenebilmesi için çeşitli süreçlerin tamamlanması gerekmektedir.

3.1.İşçi Sendikasının İdareden "İhale Sözleşmesi" Hakkında Yazılı Bilgi Talep Etmesi

Taşeron işçiler adına toplu iş sözleşmesi yapmak isteyen işçi sendikasının, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına "Yetki Tespit Başvurusu" yapması gerekir. Yetki tespit başvurusunun ekine de İdareden temin edilecek ve aşağıdaki bilgileri içeren yazının eklenmesi gereklidir;

- a) İhale konusu işin 4734 sayılı Kanunun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında olduğu,
- b) Alt işverenin unvanı,
- c) İşin niteliği,
- d) Sözleşme kapsamındaki işyeri/işyerlerinin Sosyal Güvenlik Kurumu sicil numarası/numaraları,
- e) Sözleşmenin başlangıç ve bitiş tarihleri,
- f) ... (Diğer bilgiler)

İşçi sendikasının yukarıdaki bilgileri talep eden başvurusunu, ihale sözleşmesini yürüten idareye vermesi durumunda, idarenin bu yazıya **en geç 10 (On) gün içinde** cevap vermesi gerekir.

Bu husus "Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımlarında Toplu İş Sözleşmesinden Kaynaklanan Fiyat Farkının Ödenmesine Dair Yönetmeliğin" 4'ncü maddesinin 2'nci fıkrasında; "...*Yetki tespit başvurusuna; ihale sözleşmesini yürüten idareden temin edilecek sözleşme konusu işin 4734 sayılı Kanunun 62 nci maddesinin*

---

¹ Personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımları; ihale konusu işte çalıştırılacak personel sayısının ihale dokümanında belirlendiği, bu personelin çalışma saatlerinin tamamının idare için kullanıldığı ve yaklaşık maliyetinin en az % 70'lik kısmının asgari işçilik maliyeti ile varsa aynı yemek ve yol giderleri dahil işçilik giderinden oluştuğu hizmetlerdir. Kamu İhale Genel Tebliği, Madde 78.1

birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında olduğunu, alt işverenin unvanını, işin niteliğini, sözleşme kapsamındaki işyeri/işyerlerinin Sosyal Güvenlik Kurumu sicil numarası/numaralarını, sözleşmenin başlangıç ve bitiş tarihleri ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca belirlenecek diğer bilgileri ihtiva eden resmi yazı eklenir. İhale sözleşmesini yürüten kamu kurum ve kuruluşu, talep tarihinden itibaren en geç on gün içinde bu bilgileri işçi sendikasına vermek zorundadır” şeklinde ifade edilmiştir.

3.2. İşçi Sendikasının Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına Yetki Tespit Başvurusunu Yapması

İşçi sendikası, ihale sözleşmesi kapsamında işyeri veya işletme düzeyinde yukarıda belirtilen yazılarla birlikte Bakanlığa yetki tespiti başvurusunu yapar. Bu husus “Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımlarında Toplu İş Sözleşmesinden Kaynaklanan Fiyat Farkının Ödenmesine Dair Yönetmeliğin” 4’ncü maddesinin 2’nci fıkrasında;

“...Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yapılacak yetki tespit işlemlerinde, 4734 sayılı Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca ihale edilen işlerde iş alan alt işverenin; aynı ihale sözleşmesi kapsamında tek bir işyerinin bulunması halinde işyeri düzeyinde, birden fazla işyerinin bulunması halinde ise işletme düzeyinde yetki tespiti verilir. Aynı ihale sözleşmesi kapsamında birden fazla işkolunda işyerinin bulunması halinde, her bir işkolundaki işyeri/işyerleri ayrı ayrı değerlendirilir.” şeklinde ifade edilmiştir.

3.3.Bakanlıkça İşçi Sendikasına Yetki Verilmesi ve Taraflara Bildirilmesi

İşçi sendikası tarafından yapılan yetki tespit başvurusu, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu’nun 41’nci maddesinde belirtilen kriterlere göre değerlendirilir.

Değerlendirme sonucunda Bakanlık tarafından yetkili olduğu tespit edilen sendikaya 6356 sayılı Kanununun 44’ncü maddesine göre bir “Yetki Belgesi” verilir.

Bakanlık tarafından düzenlenen yetki belgesi aynı zamanda ihale konusu işin “Alt İşverenine” (taşeron firmaya) tebliğ edilir.

3.4.Alt İşverenin (Taşeron Firmanın) Toplu İş Sözleşmesine İlişkin Yetkilerini Kamu İşveren Sendikasına Devretmesi

Öncelikle şunu ifade etmek gerekir ki; taşeron işçilerle imzalanacak toplu iş sözleşmesinden hem İdare (Asıl İşveren) hem de Yüklenici (Alt İşveren) birlikte sorumludur. Bu husus 4857 sayılı İş Kanunu’nun 2’nci maddesinde “... *Bu ilişkide asıl işveren, alt işverenin işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak bu Kanundan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte sorumludur*” şeklinde ifade edilmiştir.

Ancak toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan alacakların, tamamını veya bir kısmını alt işveren tarafından ödemesini beklemek de (*ihale şartları ve teklif fiyata dahil giderler açısından*) çok gerçekçi olmayacaktır. İşte bu nedenle yazının en başında belirttiğimiz 11/09/2014 tarihli 6552 sayılı yasa ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nun

8'nci maddesinde yapılan düzenleme ile bu ücretlerin İdare bütçesinden ödenmesinin önü açılmıştır.

Buna göre alt işveren tarafından, asıl işverene (İdarenin) üye olduğu "Kamu İşveren Sendikasına" yetki verilmesi gereklidir. Bu husus "Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımlarında Toplu İş Sözleşmesinden Kaynaklanan Fiyat Farkının Ödenmesine Dair Yönetmeliğin" 4'ncü maddesinin 3'ncü fıkrasında;

*"Alt işveren, 4735 sayılı Kanununun 8 inci maddesinin üçüncü fıkrası gereğince merkezi yönetim kapsamındaki kamu kuruluşlarının üyesi bulunduğu **kamu işveren sendikalarından birisini yetkilendirebilir**. Bu yetkilendirmenin 6356 sayılı Kanununun 44 üncü maddesine göre verilen yetki belgesinin alt işverene tebliği tarihinden itibaren (Değişik ibare:RG-17/3/2015-29298) **on gün içerisinde yapılması zorunludur**. Bu süre içinde yetkilendirme yapılmadığı takdirde toplu iş sözleşmesi kamu işveren sendikasıyla yürütülmez ve sonuçlandırılmaz"* şeklinde ifade edilmiştir.

Kamu kuruluşlarının üye olduğu iki adet kamu işveren sendikası vardır:

- 1) KAMU-İŞ (Kamu İşletmeleri İşverenleri Sendikası) <http://www.kamu-is.org.tr/>
- 2) TÜHİS (Türk Ağır Sanayii ve Hizmet Sektörü Kamu İşverenleri Sendikası) <http://www.tuhis.org.tr/>

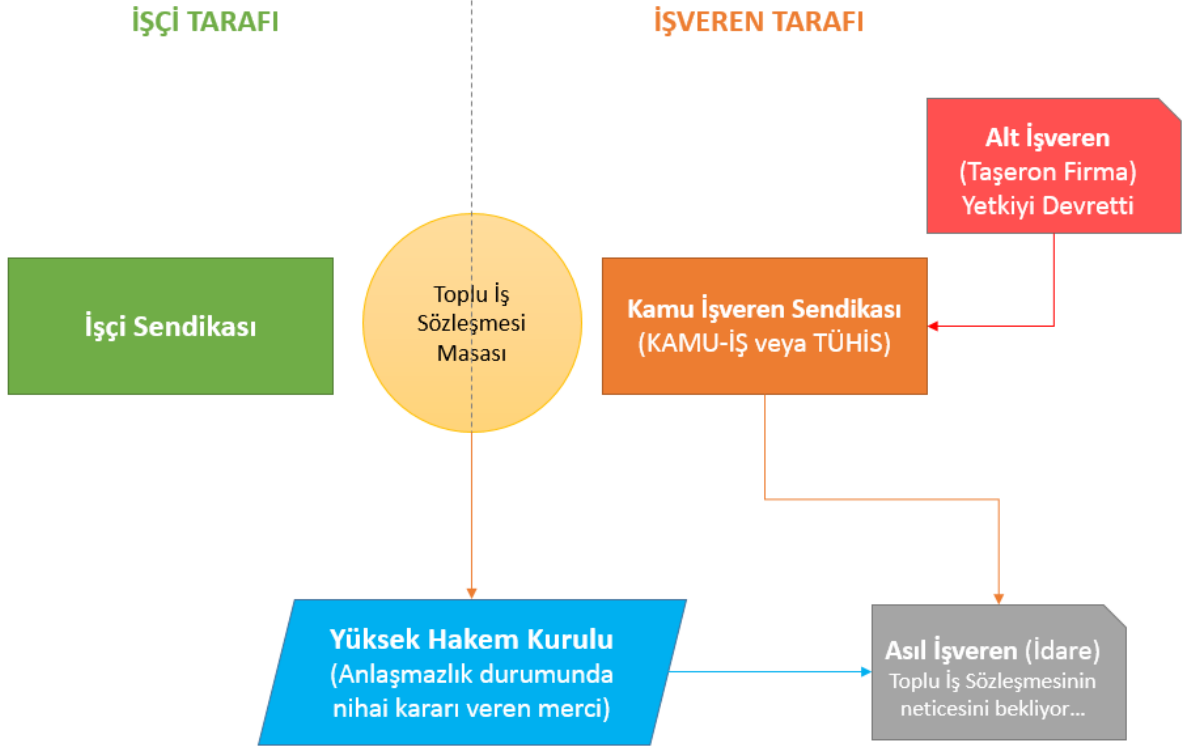
Eğer İdare hâlihazırda bu iki kamu işveren sendikasıdan birine üye değilse, alt işveren bu sendikalardan birini yetkilendirebilir.

Alt işveren, Kamu İşveren Sendikasına vereceği "Yetkilendirme Yazısı" ekinde Bakanlık tarafından tebliğ edilen yetki belgesi ve tebligatın yapıldığı tarihi gösteren belgeyi, ihale sözleşmesini, toplu iş sözleşmesi kapsamındaki işçilere ait iş akdi örneği ve işçilerin unvan ve ücretlerini gösterir tabloyu... ve varsa diğer istenen belgeleri 10 (on) gün içinde teslim eder.

Alt işverenin yukarıda belirtildiği şekilde ve süresi içinde kamu işveren sendikasını yetkilendirmesi durumunda, kamu işveren sendikası 6356 sayılı Kanun hükümlerine göre toplu iş sözleşmesi görüşmelerine başlar.

3.5. Toplu İş Sözleşmesi Tarafları, Görüşmeler ve Uyuşmazlık Hali

Toplu iş sözleşmesi masasına İşçi Sendikası ve alt işveren tarafından yetkilendirilen Kamu İşveren Sendikası oturur. Burada asıl işveren yani İdare görüşmelere müdahil değildir.

Resim 1-Toplu İş Sözleşmesi Tarafları

Kamu işveren sendikası tarafından yürütülen toplu iş sözleşmesi görüşmeleri neticesinde taraflar genellikle bir anlaşmaya varamazlar.

Bu tip hallerde son kararı **Yüksek Hakem Kurulu**² verir. Yüksek Hakem Kurulu tarafından verilen uyuşmazlık kararları, 6356 sayılı Kanunun 51'nci maddesi uyarınca kesindir ve toplu iş sözleşmesi hükmündedir.

Yüksek Hakem Kurulunun verdiği uyuşmazlık kararları asıl işveren (İdare) açısından da bağlayıcıdır. "Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımlarında Toplu İş Sözleşmesinden Kaynaklanan Fiyat Farkının Ödenmesine Dair Yönetmeliğin" 4'ncü maddesinin 1'nci fıkrasında;

"...Kamu işveren sendikalarınınca yürütülen toplu iş sözleşmeleri için bir uyuşmazlık söz konusu olduğunda bu uyuşmazlığın 6356 sayılı Kanun hükümlerine göre sonuçlandırılması halinde de fiyat farkı ödenir" şeklinde ifade edilmiştir.

3.6. Toplu İş Sözleşmesi Kararlarının Uygulanması

İmzalanan toplu iş sözleşmesi ihale konusu hizmet alımı işi ile sınırlıdır. İş bittiğinde toplu iş sözleşmesi de sona erer. Bu nedenle toplu iş sözleşmesinin ihale konusu işin süresinden daha uzun olamaz.

² 6356 sayılı Kanunun 57'nci maddesine istinaden kurulmuş ve toplu iş sözleşmelerinin sonuçlandırılmasında mutlak yetkili olan ve çalışma esasları "Toplu İş Sözleşmesinde Arbulucuya ve Hakeme Başvurma Yönetmeliği"nde belirtilmiş yetkili kuruldur.

Toplu iş sözleşmesinin imzalanmasından itibaren altı iş günü içinde toplu iş sözleşmesinin onaylı bir sureti kamu işveren sendikası tarafından, uyumsuzluk halinde ise Yüksek Hakem Kurulu tarafından İdare ve alt işverene gönderilir.

Yukarıda ayrıntılı olarak ifade edildiği üzere kamu işveren sendikası tarafından yürütülen ve sonuçlandırılan toplu iş sözleşmeleri için İdarelerce fiyat farkı ödenir. Diğer hallerde ise fiyat farkı ödenmez.

4. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDEN KAYNAKLI FİYAT FARKLARININ HESAPLANMASI VE ÖDENMESİ

Yukarıda belirtilen süreçlerin tamamlanmasının ardından sıra toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan ücret farklarının hesaplanması ve fiyat farkı olarak ödenmesine gelir.

Fiyat farkı hesaplarının detaylı olması sebebiyle konuyu ayrı bir makalede ele alıyoruz. "[Toplu İş Sözleşmesinden Kaynaklı Fiyat Farklarının Hesaplanması ve Ödenmesi](#)" adlı makalemizi inceleyebilirsiniz.